

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 4. marts 2010

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love

(Ny politiklageordning)

[af justitsministeren (Brian Mikkelsen)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 8 ændringsforslag til lovforslaget. Justitsministeren har stillet ændringsforslag nr. 4-8. Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1-3.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 9. december 2009 og var til 1. behandling den 12. januar 2010. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Lovforslaget bygger på betænkning nr. 1507/2009 om behandling af klager over politiet. Justitsministeren sendte den 20. april 2009 betænkningen til udvalget, jf. REU alm. del – bilag 417, folketingsåret 2008-09. Betænkningen har været sendt i høring og den 10. december 2009 sendte justitsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra Mediationsinstituttet, Frank Norre og en anonymiseret henvendelse.

Ministeren har over for udvalget kommenteret henvendelserne.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 22 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. Efter betækningsafgivelse har udvalget stillet yderligere 1 spørgsmål, som udvalget forventer besvaret inden 2. behandling.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *mindretal* i udvalget (V, DF og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af justitsministeren stillede ændringsforslag.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget finder det positivt, at der bliver lavet en politiklagemyndighed, som er uafhængig af både politi og anklagemyndighed, og som skal tage sig af selve

efterforskningen i straffesager imod politiet og træffe afgørelse ved klager over politipersonalets adfærd.

Denne ændring skulle gerne gøre det mere gennemskueligt for borgeren og skabe en bedre tillid til behandlingen af klager over politiet.

DF ønsker, at der indarbejdes et gebyr for at klage, således at grundløse klager over politiet minimeres. Klagegebyret skal refunderes, såfremt klageren får medhold.

DF kan se i svaret på spørgsmål 8, at regeringen afviser at indføre et gebyr for at klage. Derfor bør der fra politiklagemyndighedens side fortsat være mulighed for at afvise en adfærdsklage, hvis det findes åbenbart, at der ikke er grundlag for at indlede eller fortsætte en undersøgelse, f.eks. hvis der er tale om en åbenlys bagatel, eller hvis en gruppe mennesker klager over en masseanholdelse, som kan fastslås at være helt lovlig, og som bærer præg af chikane mod politiet.

Ifølge lovforslaget er det fortsat statsadvokaten, der endeligt afgør, om der skal rejses sag mod en politibetjent, og det anser DF som fornuftigt. DF vil følge tæt, hvordan den nye lov kommer til at virke i praksis, og vil forbeholde sig ret til om nødvendigt at kræve en justering af loven, hvis dette skønnes nødvendigt.

DF udtrykker betænkelighed ved indsættelse af en universitetslærer i retsvidenskab eller en repræsentant fra KL (Kommunernes Landsforening) i klagerådet, men kan på baggrund af justitsministerens tilkendegivelse af en evaluering efter 3 år støtte forslaget.

Et *andet mindretal* i udvalget (S, SF, EL og LA) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget finder, set i lyset af den vedvarende debat i offentligheden om den nuværende politiklageordning og dens (manglende) uafhængighed, at det er positivt, at der nu oprettes en uafhængig politiklagemyndighed, som af egen drift kan tage sager op og efterforske dem. Partierne finder i lighed med udvalget bag betænkning nr. 1507/2009, at det væsentlige argument for at ændre den nuværende ordning er fremadrettet at kunne sikre, at den høje tillid, som borgerne i Danmark har til politiet, fortsat kan opretholdes, og at den fornødne tillid til behandlingen af klagerne tilvejebringes.

Partierne konstaterer, at det nye Politiklageråd kun får to lægmandsrepræsentanter fra offentligheden, som udpeges af henholdsvis KL og Dansk Folkeoplysnings Samråd. Partierne mener, at det er vigtigt med en bred sammensætning med mange lægmænd for at kunne styrke befolkningens tillid til Politiklagerådet, og partierne er således af den opfattelse, at den nye ordning svækker det læge element ved at blive reduceret til to repræsentanter for offentligheden, ligesom partierne heller ikke finder det velbegrundet, at den ene af to udpeges via Dansk Folkeoplysnings Samråd. Partierne foreslår derfor, at KL udpeger begge. Endelig er partierne betænkelige ved, at Politiklagerådets afgørelser ikke kan påklages til Justitsministeriet eller anden administrativ myndighed, og finder, at der principielt bør være en sådan mulighed alene af hensyn til at styrke befolkningens tillid til behandlingen af klager. Partierne undrer sig derfor over, at ministeren i et svar til Retsudvalget ikke mener, der bør være noget til hinder for at etablere en politiklageordning med en sådan ankemulighed, men undlader at ændre dette, når dette kan være egnet til at højne den fornødne tillid til systemet og såvel borgernes som politifolkenes retssikkerhed. Partierne bifalder, at justitsministeren er indstillet på at sende årlige redegørelser for relevante indikatorer på sagsbehandlingen samt en evaluering af systemet efter 3 år, idet det er vigtigt at følge, hvordan det går med implementeringen af og tilliden til den nye politiklageordning.

Retssikkerhedsfonden, Det Kriminalpræventive Råd og flere private henvendelser peger på, at konfliktmægling bør indføres som en generel mulighed i adfærdsklagesager. Partierne noterer sig, at

der er mulighed for, at den uafhængige politiklagemyndighed selv kan foreslå en ordning med konfliktmægling i adfærdsklagesager. Partierne finder imidlertid, på baggrund af de positive erfaringer med ordningen med konfliktråd som supplement til retssager, at Folketinget politisk bør indikere gennem lovforslaget, at en sådan ordning skal etableres. Partierne er overbevist om, at konfliktmægling vil give markant bedre løsninger for både borger og den indklagede betjent og mindske unødvendigt ressourceforbrug på småsager, da et faldende konfliktniveau formentligt vil føre til færre klagesager og sagsbehandling.

Partierne er enige med høringssvaret fra Retspolitisk Forening, der angiver, at Politiklagemyndigheden bør kunne pålægge politidirektøren at rejse en disciplinærsag. Partierne stiller derfor ændringsforslag herom.

Endelig bør det nævnes, at regeringens nye program »Danmark 2020 – Viden, vækst, velstand, velfærd« lægger op til, at regeringen vil styrke borgernes tillid til de offentlige myndigheder, bl.a. gennem ændringen af den nuværende politiklageordning. Partierne finder, at der samtidig bør etableres forskning i politikultur, da denne forskning kan tilvejebringe en viden og refleksion i organisationen, som kan bidrage til at styrke danskernes tillid til politiet yderligere. Danmark udmærker sig ved ikke at have en etableret forskning i politikultur, og dette forhold bør der rettes op på.

Et *tredje mindretal* i udvalget (RV) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de i nr. 2-8 stillede ændringsforslag.

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen. Der gøres opmærksom på, at et flertal eller et mindretal i udvalget ikke altid vil afspejle et flertal/mindretal ved afstemning i Folketingssalen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (SF), tiltrådt af (S, EL og LA):

Til § 1

1) Det i *nr. 2* foreslåede § 118 b, *stk. 5*, affattes således:

»*Stk. 5*. Offentlighedsrepræsentanterne beskikkes efter indstilling fra KL (Kommunernes Landsforening).«

[KL (Kommunernes Landsforening) udpeger begge offentlighedsrepræsentanter i Politiklagerådet.]

Af et *mindretal* (SF), tiltrådt af (S, RV, EL og LA):

2) I den i *nr. 7* foreslåede § 1019 m indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2*. Politiklagemyndigheden kan pålægge ansættelsesmyndigheden at iværksætte disciplinær forfølgning af den indklagede.«

[Politiklagemyndighedens adgang til at pålægge ansættelsesmyndigheden at iværksætte disciplinær foranstaltning over for politipersonalet.]

3) I den i nr. 8 foreslåede § 1020 e indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Politiklagemyndigheden kan pålægge ansættelsesmyndigheden at iværksætte disciplinær forfølgning af den indklagede.«

[Politiklagemyndighedens adgang til at pålægge ansættelsesmyndigheden at iværksætte disciplinær foranstaltning over for politipersonalet.]

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 3-5.

[Politiklagemyndighedens adgang til at pålægge ansættelsesmyndigheden at iværksætte disciplinær foranstaltning over for politipersonalet.]

Af *justitsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

4) Paragraffen affattes således:

»§ 2

I lov nr. 1261 af 16. december 2009 om Den Europæiske Politienhed (Europol) foretages følgende ændring:

1. I § 6, stk. 3, ændres »93 b og 93 d« til: »11 a og 93 b«.

[Ændring som følge af vedtagelsen af lov nr. 1261 af 16. december 2009 om Den Europæiske Politienhed (Europol)]

Til § 3

5) Paragraffen udgår.

[Ændring som følge af vedtagelsen af lov nr. 1261 af 16. december 2009 om Den Europæiske Politienhed (Europol)]

Til § 5

6) I stk. 1 ændres »§§ 3 og 4« til: »§§ 2 og 4«.

[Ændring som følge af vedtagelsen af lov nr. 1261 af 16. december 2009 om Den Europæiske Politienhed (Europol)]

7) Stk. 3 affattes således:

»Stk. 3. Medlemmerne af Politiklagerådet kan beskikkes med virkning fra den 1. juli 2011. Direktøren for Politiklagemyndigheden kan udnævnes med virkning fra den 1. juli 2011. Direktøren for Politiklagemyndigheden kan med virkning fra den 1. juli 2011 ansætte personale i Politiklagemyndigheden.«

[Adgang til beskikkelse af medlemmerne af Politiklagerådet, udnævnelse af direktøren for Politiklagemyndigheden og ansættelse af Politiklagemyndighedens personale inden lovens materielle regler træder i kraft.]

Til § 7

8) I stk. 2 ændres »§§ 2-4« til: »§§ 2 og 4«.

[Ændring som følge af vedtagelsen af lov nr. 1261 af 16. december 2009 om Den Europæiske Politienhed (Europol)]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ændringsforslaget vil medføre, at begge offentlige repræsentanter indstilles af KL (Kommunernes Landsforening).

Til nr. 2 og 3

Ændringsforslagene vil medføre, at Politiklagemyndigheden – ud over at træffe afgørelse vedrørende en adfærdsklage eller efterforske en straffesag mod et politipersonale – vil skulle tage stilling til, om den indklagede har handlet på en sådan måde, at det giver anledning til at iværksætte disciplinær forfølgning af den indklagede.

Til nr. 4-8

Lov nr. 1261 af 16. december 2009 om Den Europæiske Politienhed (Europol) blev vedtaget efter fremsættelsen af forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning) (L 88). Lov om Den Europæiske Politienhed (Europol) trådte i kraft den 1. januar 2010 og ophævede lov nr. 415 af 10. juni 1997 om gennemførelse af Europolkonventionen.

Ved lov nr. 1435 af 22. december 2004 om ændring af lov om gennemførelse af Europolkonventionen og lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet og lov om international fuldbyrdelse af straf m.v. (Gennemførelse af tillægsprotokoller til Europolkonventionen m.v.) blev der indsat en ny bestemmelse i § 5 a i lov om gennemførelse af Europolkonventionen. Efter bestemmelsens stk. 3 skulle klager over Europol-ansattes adfærd under udførelse af opgaver i Danmark efter Europolkonventionens artikel 3 a behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b om klager over politipersonalet og kapitel 93 d om politiklagenævn. § 5 a var ikke i kraft, da lov om Den Europæiske Politienhed (Europol) blev vedtaget.

I forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. (Ny politiklageordning) (L 88) foreslås henvisningen til reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og d ændret til en henvisning til retsplejelovens kapitel 11 a om Den Uafhængige Politiklagemyndighed og kapitel 93 b om klager over politipersonalet.

På denne baggrund foreslås det, at lovforslagets § 2 nyaffattes, således at der bliver foretaget en ændring i § 6, stk. 3, i lov om Den Europæiske Politienhed (Europol) i stedet for i lov om gennemførelse af Europolkonventionen. Endvidere foreslås det, at lovforslagets § 3 udgår. § 3 vedrører lov nr. 1435 af 22. december 2004, der bl.a. ændrede lov om gennemførelse af Europolkonventionen. Endelig foreslås § 5 (om ikrafttrædelse) og § 7 (om lovens territoriale gyldighed) ændret som følge af de foreslåede ændringer vedrørende §§ 2 og 3.

Det foreslås endvidere, at lovforslagets § 5 om ikrafttræden ændres med henblik på at sikre, at medlemmerne af Politiklagerådet kan udpeges og begynde planlægningen af arbejdet i rådet inden den nye politiklageordnings ikrafttræden. Herunder skal rådet først og fremmest ansætte en direktør for Politiklagemyndigheden. Endvidere foreslås det, at direktøren vil kunne ansættes inden den nye politiklageordnings ikrafttræden, særligt med henblik på at kunne ansætte medarbejdere ved Politiklagemyndigheden, så myndigheden vil kunne påbegynde sit arbejde straks ved den nye politiklageordnings ikrafttræden. Politiklagemyndighedens personale forudsættes som udgangspunkt først at tiltræde den 1. januar 2012, men der vil dog kunne ansættes administrativt personale med tiltrædelse før den 1. januar 2012 med henblik på at assistere direktøren ved ansættelsen af det øvrige personale.

Kim Andersen (V) Kristian Pihl Lorentzen (V) Karsten Nonbo (V) Peter Skaarup (DF) fmd.
Marlene Harpsøe (DF) Pia Adelsteen (DF) Tom Behnke (KF) Vivi Kier (KF)
Simon Emil Ammitzbøll (LA) Karen Hækkerup (S) Maja Panduro (S) Thomas Jensen (S)
Julie Skovsby (S) Anne Baastrup (SF) nfmd. Karina Lorentzen Dehnhardt (SF)
Lone Dybkjær (RV) Line Barfod (EL)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne	2
Enhedslisten (EL)	4	(UFG)	

Oversigt over bilag vedrørende L 88**Bilagsnr. Titel**

1	Høringssvar og høringsnotat, fra justitsministeren
2	Henvendelse af 15/12-09 fra Frank Norre
3	Henvendelse af 22/12-09 fra Mediationsinstituttet
4	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
5	Godkendt tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
6	Henvendelse af 25/1-10 fra Frank Norre
7	Revideret tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
8	1. udkast til betækning
9	Revideret tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
10	Ændringsforslag, fra justitsministeren
11	Anonymiseret henvendelse
12	Revideret tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
13	2. udkast til betækning
14	3. udkast til betækning
15	4. udkast til betækning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 88**Spm.nr. Titel**

1	Spm. om kommentar til henvendelsen af 15/12-09 fra Frank Norre, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om kommentar til henvendelsen af 22/12-09 fra Mediationsinstituttet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm., om ministeren vil give mulighed for, at konfliktmægling i forbindelse med klage over politiet også kan anvendes i andre sager end mindre adfærdsklagesager (notitssagsbehandling) eventuelt som forsøgsordninger, og vil ministeren sikre, at der er de nødvendige ressourcer til at gennemføre konfliktmægling, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm., om det er korrekt, at Politiklagemyndighedens afgørelser ikke kan påklages. Såfremt Politiklagemyndighedens afgørelser ikke kan påklages, bedes ministeren redegøre for, hvorledes man kan sikre en 2. instans' behandling, således som man kender fra andre forvaltningsområder, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om, at i dag er det sådan, at politiklagenævnet af egen drift over for statsadvokaten kan tilkendegive, at der efter nævnets opfattelse bør indledes en undersøgelse efter reglerne i kapitel 93 b. Hvem har denne mulighed efter den nye lov, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om begrundelsen for, hvorfor der skal være en juraekspert fra universiteterne med i Politiklagerådet, og om juridisk assistance til

Politiklagerrådet ikke lige så godt kunne gives via en medarbejder i Politiklagemyndigheden eller via f.eks. konsulentbistand, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

7 Spm. om sammensætningen af Politiklagerrådet, og hvordan man er kommet frem til netop disse, samt en vurdering af, hvad hver enkelt af de foreslåede medlemmer skal bidrage med i forhold til klager over politiet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

8 Spm. om, hvad ministerens holdning er til, at det f.eks. skulle koste 50 kr. at klage over politiet, så man kan undgå grundløse klager over politiet, samt om ministeren har gjort sig nogle overvejelser om, hvordan antallet af grundløse klager imod politiet kan mindskes eller undgås, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

9 Spm., om ministeren har nogen forslag til, hvordan man kan bevare folks mulighed for at klage over politiet, samtidig med at systemet ikke misbruges med grundløse klager, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

10 Spm., om ministeren vil sikre det nødvendige kvalificerede personale til at sikre efterforskningen som anført af Landsforeningen af Forsvarsadvokater, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

11 Spm. om, hvorledes den foreslåede ordning adskiller sig fra Amnesty Internationals forslag, og hvad er baggrunden herfor, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

12 Spm., om ministeren mener, at tilliden til behandlingen af dispositionsklager kan opretholdes, når det er politiet selv, der skal undersøge dem, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

13 Spm. om redegørelse for, hvorfor antallet af lægfolk reduceres, når disse er bærende for tilliden til systemet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

14 Spm. om, at idet det hævdes, at nugældende ordning ændres under hensyntagen til befolkningens tillid, vil ministeren så afsætte midler ligeledes til forskning i politikultur, som kan øge tilliden til politiet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

15 Spm., om ministeren vil tage initiativ til, at statistik for den nye ordning bliver tilsendt til Retsudvalget en gang årligt, således at sagsbehandlingstider, antal klager, medhold m.v. kan følges, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

16 Spm., om ministeren vil tage initiativ til, at ordningen evalueres efter 3 år, således at vi kan vurdere, hvordan systemet virker, og om tilliden er vokset, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

17 Spm., om ministeren vil tage initiativ til at registrere boomerangmeldelser, således at det kan iagttages, om der rejses sigtelser mod anmeldere, efter at de har henvendt sig til politiklagenævnet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

18 Spm. om teknisk bistand til et ændringsforslag, således at Politiklagemyndigheden kan pålægge at rejse en disciplinærsag, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

- 19 Spm. om kommentar til henvendelse af 25/1-10 fra Frank Norre, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 20 Spm. om teknisk bistand til ændringsforslag, der indebærer, at begge repræsentanter for offentligheden i Politiklgerådet beskikkes efter indstilling fra KL, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 21 Spm. om kommentar til henvendelsen omdelt på L 88 – bilag 11 og oversendelse af foreliggende statistisk materiale om, i hvor mange sager, hvor politiet anklages for politivold mod en borger, der samtidig eller efterfølgende rejses sag om vold mod tjenestemand i funktion el.lign., til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 22 Spm., om ministeren vil gennemføre en undersøgelse af den karakter i repræsentative politikredse for at få sammenhængene belyst, til justitsministeren, og ministerens svar herpå